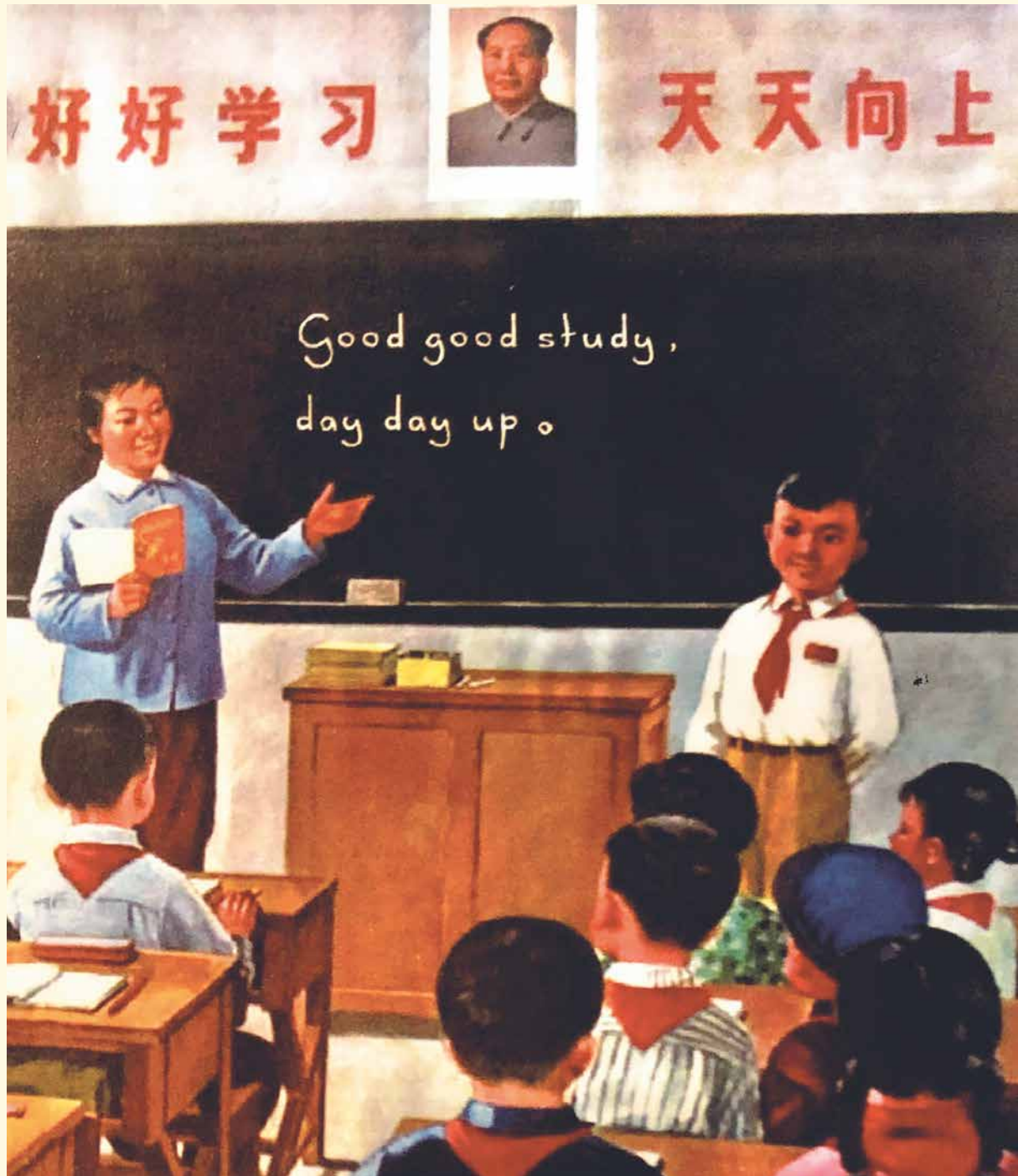

KIINA

KIINA SANOIN JA KUVIN 3 • 2020 • 7 €

KIINA

sanoin ja kuvin 3/2020

Jyrki Kallio

Klassikoiden lukemisen monet

ulottuvuudet2

Mika Tirronen

Suomalaisia oppeja Kiinaan?

Koulutusviennin historiaa10

Mari-Anna Suurmunne

Kohti suurempia kokonaisuuksia?

Osaamisen vienti Kiinaan vuodesta

2019 eteenpäin14

Hanna Holttinen

Kiinaa voi pian opiskella pääaineena

myös Turussa18

Jyrki Kallio

Jatko-osa: Mitä Kiinasta tiedettiin

120 vuotta sitten?20

Kansi: Kiinalainen postikortti vanhasta propagandakuvasta. ”Opiskele ahkerasti, kehity päivittäin”. A. Vellonen.

KIINA SANOIN JA KUVIN

No 3/2020 (285) 65. vuosikerta.

Julkaisija: SUOMI-KIINA-SEURA
Toimitus:

Annika Heikinheimo, päätoimittaja

Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi

Osoite: Kaikukatu 4 A, 00530 Helsinki

Puhelin: 045-787 77 962

Sähköposti: toimisto@kiinaseura.fi

Kotisivut: www.kiinaseura.fi

Tilaushinta: 26 EUR

Ilmoitushinnat: koko sivu 450 EUR, 1/2

sivua 240 EUR, 1/4 sivua 126 EUR, 1/3

sivua 180 EUR. Hinnat koskevat musta-

valkoisia mainoksia. Sovi värilisä erikseen.

Ulkoasu: lehden päätoimittaja

Paino: Painonet Oy, 2020.

Ilmestyy neljä kertaa vuodessa, seuraava numero joulukuussa 2020.

Lehdessä esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta Suomi-Kiina-seuran kantaa. Oikeudet artikkeleihin kuuluvat kirjoittajille, niiden julkaiseminen tai lainaaminen ilman heidän lupaansa on kielletty. Myös oikeudet kuviin pidätetään.

KLASSIKOIDEN LUKE

Kiinassa on noussut muoti-ilmiöksi luetuttaa lapsilla ulkoa kungfutselaisia klassikoita. Vanhemmat uskovat sen auttavan lasten kehitystä. Ilmiötä selittävät perinteisten oppisuuntien renessanssi sekä kansallisylypeyden nousu. Siihen vaikuttavat myös tekijät, joilla ei luulisi olevan mitään tekemistä kungfutselaisuuden kanssa: taiwanilaisen uususkonnon halu levitä, kommunistisen puolueen halu saattaa Kiinan yhdistäminen loppuun ja markkinavoimien halu ansaita rahaa.

Viime vuosina perinteiset arvot ja oppisuunnat ovat nousseet Kiinassa uudelleen sekä valtaapitävän kommunistisen puolueen että kansalaisten suosioon. Monet hakevat lääkettä nopean yhteiskunnallisen muutoksen synnyttämään identiteettikrii-

siin. Maassa on puhjennut ”kansallisen kulttuurin kuume”, ja monet sen ilmenemismuodoista liittyvät kungfutselaisuuteen. Vanhoista kungfutselaisista klassikoista otetaan uusia painoksia. Monissa kouluissa lukuvuosi avataan kungfutselaisiin seremonioihin.

MISEN MONET ULOTTUVUUDET

Kenties merkillepantavin ilmiö kungfutselaisuuden renessanssissa ovat kungfutselaiset ”pyhäkoulut” ja kesäleirit. Vanhemmat laittavat lapsiaan viikonloppuisin ja loma-aikona lukemaan vanhoja klassikoita ja oppimaan perinteitä vanhaan tyyliin, jossa keskeisessä osassa on klassikkotekstien ulkoluku. Monet vanhemmat uskovat, että lasten on hyödyllistä opetella tekstejä ulkoa, vaikka eivät ymmärtäisi niistä mitään; ymmärtämisen arvellaan seuraavan itsestään myöhemmin. Vanhemmat ovat mieltyneitä sellaisiin kungfutselaisiin arvoihin, joiden katsotaan olevan hyödyllisiä

lapsen selviytymiselle yhteiskunnassa, kuten koulutuksen arvostamiseen, kuuliaisuuteen vanhempia ja ylempiä kohtaan sekä nöyryyteen. Klassikoiden opiskelusta toivotaan myös tukea vaativaan lukion päätöskokeeseen, *gaokao*-kokeeseen, jossa testataan myös klassisen kiinan osaamista.

Useissa pyhäkouluissa lapset jaetaan ryhmiin iän perusteella, ja opiskeltavat tekstit riippuvat ryhmästä. Varsin tyypillinen lienee yksi näkemäni lukulista: Nuorimpien, 4–6-vuotiaiden, opetuksessa käytetään muun muassa *San zi jing* (”Kolmen kirjoitusmerkin klassikko”) -nimistä vanhaa alkeis-

lukukirjaa. *Xiaojing* ja *Daxue* kuuluvat 8–10-vuotiaiden ja *Keskustelut* 10–12-vuotiaiden lukukirjoihin. Vanhimpien, 12–15-vuotiaiden, ryhmä lukee *Mengziä*, *Xunzia* ja klassista proosa-antologiaa *Guwen guanzhia*.

Suuri osa klassikko-pyhäkouluista on ottanut mallia Yiguandao-uskontokunnalta.

Moni kiinalaisen yhteiskunnan

Kungfutselaisissa tempeleissä rukoilevat hyvää koulumenestystä sekä koululaiset että heidän vanhempansa. Alemmassa kuvassa Yiguandao-temppelin pääalttari.

muoti-ilmiöistä on saanut alkunsa Taiwanilla tai levinnyt Manner-Kiinaan sitä kautta, kuten vaikkapa karaoke tai ”pallerotee”. Ei siis ole ihme, että klassikoiden luettaminen lapsille on saanut vaikutteita Taiwanilta. Ällistyttävää on kuitenkin, miltä taholta. Suuri osa klassikko-pyhäkouluista on ottanut mallia tai jopa vastaanottanut materiaalista apua Yiguandao-uskontokunnalta (一貫道). Uskontokunnan nimi tarkoittaa ”Yhden ohjenuoran Tietä”. Se viittaa *Keskustelujen* jakeeseen IV.15, jonka mukaan **Mestari Kongin** opin läpi kulkee yksi ohjenuora. Yiguandao syntyi uususkonnollisena liikkeenä viime vuosisadan alussa Manner-Kiinassa buddhalaisuuden, taolaisen kansanuskon, vulgaarikungfutselaisuuden sekä uuskungfutselaisuuden metafyyssisten ainesten sekoittumisesta. Liike kiellettiin sekä Manner-Kiinassa että Taiwanilla vuoden 1949

jälkeen. Taiwanilla kielto kumottiin 1980-luvun lopussa. Nyt se on yksi Taiwanin virallisista uskontokunnista, ja yksi sen merkittävimmistä toimintamuodoista on klassikkojen lukemiseen keskittyvien pyhäkoulujen ylläpitäminen.

Taiwanilla Yiguandao on kasvanut suurimmaksi uskontokunnaksi, jolla on kaksi miljoonaa jäsentä tai tukijaa. Sen temppeleitä on saarella joka puolella. Pieni pyhättö löytyy jopa arvostetun tutkimuslaitoksen Academia Sinican kampukselta. Tämä on häkellyttävää, sillä Yiguandaon oppi on sekoitus mitä ällistyttävimpiä myyttejä ja yliluonnollisia uskomuksia. Uskonnon pantheonissa sen perustajat ovat tärkeässä asemassa. Yiguandao esiintyy kaikkien kiinalaisten uskontojen yhteensulautumana, millä perustellaan kungfutselaisuudenkin olevan sen osa. Yiguandaon ”pyhäkoulujensa” tarpeisiin tuottamat

lukukirjat sisältävät lainauksia paitsi kungfutselaisista klassikoista, myös Tang-kauden runoutta ja taolaisia klassikoita.

Yiguandao on jakaantunut eri suuntauksiin. Olen vierailut yhden pääsuuntauksen keskuspaikassa Taipeissa ottaakseni selvää, miksi he rahoittavat kungfutselaisten klassikoiden luettamista. Vastaukseksi paljastui, että uskonto yksinkertaisesti ratsastaa perinteisten oppisuuntien renessanssilla, ja tarjoamalla lapsille kungfutselaisia pyhäkouluja se houkuttelee vanhempia kannattajikseen. Yiguandaon edustajat kertoivat, että uskonnolla on tarkoitus laajentua maailmanlaajuisesti. Kiinalaisessa kulttuuripiirissä uskonto käyttää lähetystyössään hyväksi kungfutselaisuutta, muualla se vetoaa muihin paikallisiin oppeihin tai uskontoihin. Yiguandaon edustajien mukaan tämä on ongelmatonta, koska sen ydin on kaik-

Kungfutselaisen kesäleirin osallistujia Kungfutsen temppelin luona Qufussa.

Kuva: J. Kallion kotiautori

kien uskontojen ykseydessä.

Klassikkojen lukemisessa on myös kysymys puolueelle elintärkeästä Taiwanin kysymyksestä.

Viranomaiset katsovat Yiguandaon toimintaa Manner-Kiinassa läpi sormien, eikä siihen voi olla kuin yksi syy: tämän kaltainen yhteistyö taiwanilaisten ja mannerkiinalaisten välillä ylläpitää näkemystä Taiwanin ”kiinalaisuudesta”. Kiinan jälleenyhdistymisen suurimpia esteitä on taiwanilaisten muuttuva identiteetti, jossa kiinalaisuuden osuus on jäämässä tyystin taiwanilaisuuden *Zhi dao -akatemian oppilaita*

jalkoihin. Aihetta pitkään tutkineen Sébastien Billioudin mukaan Yiguandao sijoittuu Taiwanin sisäpolitiikassa ”Taiwanin tasavalta” itsenäistymistä vastustavien puolelle. Niinpä klassikkojen lukemisessa on myös kysymys Kiinan kommunistiselle puolueelle elintärkeästä Taiwanin kysymyksestä.

Missiona Tien , hyveellisyyden, humaaniuden ja taitojen kasvattaminen.

Edellä kuvattujen pyhäkoulujen rinnalle on Taiwanilla perustettu myös kokonaan klassikoiden lukemiseen perustuvia, kungfutselaisia

kouluja. Syksyllä 2017 minulla oli tilaisuus käydä tutustumassa yhteen tällaiseen, Da'an-nimisessä Taipeiin esikaupungissa sijaitsevaan kouluun. Se on perustettu v. 2002 alun perin pyhäkouluksi, ja vuonna 2016 siitä tuli kokopäiväiseen opiskeluun tarkoitettu sisäoppilaitos. Tällä koululla ei ole mitään tekemistä Yiguandaon kanssa.

Koulun nimi, Zhi dao shuyuan (志道書院, ”Tiehen paneutumisen akatemia”), lainaa *Keskustelujen* jaetta VII.6, jossa Mestari Kong kehottaa panemaan tahtonsa Tien seuraamiseen. Akatemiassa oli siellä käydessäni parikymmentä asuntolassa asuvaa oppilasta, joiden ikä vaihteli ala-asteikäisestä yläasteikäisiin. Päiväkoululaisia lienee ollut saman verran. Oppilaiden on tarkoitus viettää akatemiassa peräti

Kirjoittaja yhdessä Zhi dao -akatemian johtajan Gao (keskellä) ja opettajien kanssa.

15 vuotta, 7-vuotiaasta 23-vuotiaaseen.

Akatemiaa johtaa sen perustaja **Gao Weiqian**. Hän toimii opettajana myös Taizhongin pedagogisessa korkeakoulussa, ja hänen akatemiaansa voi pitää osallistuvan tutkimuksen kohteena klassikkojen lukemiseen keskittyvän opetuksen toimivuudesta. Akatemian toisena pääopettajana toimii hänen vaimonsa. Vuosituhannen alussa pariskunta anoi luvan toimia omien lastensa kotiopettajana, mikä toimi harjoitteluna akatemiaa varten. Samoin akatemian nykyiset oppilaat käyvät koulua vanhempiensa hakeman kotiopetusluvan turvin.

Akatemian lukukausimaksu on sisäoppilaitosopiskelijoille noin 630 euroa kuukaudessa. Kotoa käsin koulua käyvien päiväkouluisten maksu on noin 345 euroa.

Akatemian missioksi maini-

taan *Keskustelujen* jakeessa VII.6 mainittujen Tien, hyveellisyyden, humaaniuden ja taitojen kasvataminen. Mission toteuttamisessa tärkeimmät hyveet ovat humanisuus, jossa yhdistyvät Tie ja hyveellisyys – nyky-kiinassa ne muodostavat moraalia tarkoittavan yhdyssanan – sekä viisaus. Humanisuus tarkoittaa Gaon mukaan sekä kiintymystä muita ihmisiä kohtaan että kaikkien olioiden ja ihmisten ykseyttä ja sopusointua Taivaan ja maan välillä. Viisauden saavuttaminen edellyttää tuntemusta ihmisluonnosta ja maailmankaikkeuden ilmiöistä. Akatemian toiminnassa tärkeintä on oppilaiden humaaniuden kasvataminen, minkä ohella tarjotaan ”kokonaisvaltaiseen ihmisyyteen tähtäävää, klassikoihin perustuvaa opetusta.”

Opetuksen etenemisjärjestys on: kuunnellaan klassikoiden luen-

taa, luetaan itse klassikoita ääneen, opetellaan klassikoita ulkoa, tulkitaan klassikoita, ja lopulta toimitaan klassikoiden mukaisesti. Gaon mukaan ulkoluku on tärkeää 7–13-vuotiaiden opetuksessa. Sitä vanhemmat opettelevat ymmärtämään klassikoiden sisältöä, ja klassikoiden toteuttaminen elämässä on koulusta valmistuvien 23-vuotiaiden tehtävä. Opetus yhdistyy toimintaan, minkä vuoksi akatemia on sisäoppilaitos, jossa oppilaat ottavat osaa tarvittaviin töihin, kuten ruoanlaittoon ja siivoukseen. Akatemian esittelymateriaalin mukaan luonteen kasvattaminen ja opiskelu kulkevat käsi kädessä, kuten myös lukuaineet ja ruumiinharjoitukset, kiinalainen ja länsimainen tiede sekä mennyt ja nykyisyys.

Oppiaineita akatemiassa on viisi. Ensimmäinen on luonteen kasvattaminen. Oppiaine sisältää

Akatemian oppilaita harjoittelemassa kiinalaista varjonyrkkeilyä (taijiquan).

muun muassa seremonioita Mestari Kongin kunniaksi ja klassikoiden selittämistä. Toinen oppiaine kattaa tiedollisen opetuksen. Sen oppitunneilla luetaan klassikoita kiinaksi, englanniksi ja Taiwanilla puhutulla minnanin kielellä. Lisäksi klassikoiden lukemiseen yhdistetään matematiikkaa. Kolmas oppiaine on fyysisen kunnon kehittäminen, mihin käytetään kiinalaisia itsepuolustuslajeja ja muuta liikuntaa. Neljäs oppiaine voidaan suomentaa kansalaistaidoksi. Siihen sisältyy esimerkiksi ympäristönsuojeluasioita, ja oppilaille järjestetään tutustumiskäyntejä työpaikoille. Viides oppiaine on taidekasvatus. Se sisältää kalligrafiaa ja musiikkia sekä

tutustumista muihin taidemuotoihin.

***Klassikot on
valjastettu isänmaan
palvelukseen sekä
nostamaan
kansallisylpeyttä että
pitämään talouden
pyöriä pyörimässä.***

Kaiken kaikkiaan akatemia vaikuttaa yritykseltä tuoda perinteinen keisarikauden koulu nykyaikaan. Miten koulusta valmistuvat oppilaat pärjäävät elämässään jää vielä nähtäväksi, sillä kukaan ei vielä ole suorit-

tanut koulua loppuun. Akatemiassa käydessäni sen vanhin oppilas oli 13-vuotias, joten – sikäli kun hän on vielä akatemian oppilas – hänellä on vielä seitsemisen vuotta klassikoiden opiskelua edessään. Aihepiiriin perehtyneen Daniel Weaverin mukaan esimerkit muista vastaavista kouluista Manner-Kiinasta kertovat, että opiskelijat ovat saattaneet pettyä huomattavasti, että heillä ei ole mitään mahdollisuutta päästä yliopistoon.

Samanlaisia yksityisiä, klassikkojen lukemiseen keskittyviä kouluja on nimittäin myös Manner-Kiinassa. Uutistoimisto Xinhua kertoi vuonna 2018, että koulujen määrä koko maassa oli

1 800. Kouluja ylläpitävän Kiinan Kungfute-säätiön (*Zhongguo Kongzi jijinhui*) mukaan tavoitteena on 10 000:n koulun perustaminen. Ne pyrkivät houkuttelemaan opiskelijoihin erityisesti alakoulusta päässeitä, 12–13-vuotta täyttäneitä lapsia, joilla ei oppivelvollisuudesta huolimatta ole pakkoa osallistua valtion järjestämään opetukseen. Nuoremmat oppilaat opiskelevat yksityisissä klassikkokoulussa ehkä vain yhden lukuvuoden ajan, mikäli saavat siihen luvan omalta varsinaiselta koulultaan.

Weaverin mukaan klassikoiden lukemisen ja yksityisten kungfutselaisten akatemioiden hyödyistä ja haitoista käydään Kiinassa vilkasta

keskustelua. Vastustajat vetoavat siihen, että yksityisten koulujen oppilaat jäävät vaille mahdollisuuksia saada korkeampi koulutus ja sitä myötä arvostettu ammatti, kun taas puolustajat väittävät, että Kiinan nousu edellyttää talouskasvun lisäksi myös kansalaisten ”kulttuurisen itsevarmuuden” kasvua ja ylpeyttä omasta aateperinnöstä. Puolustajien väitteellä vaikuttaa olevan kaikupohjaa valtio- ja puoluejohdossa, koska yksityisten klassikkokoulujen toiminnan annetaan jatkua. Toisaalta kysymys voi olla myös markkinatalouden ulottumisesta koulutukseen, mikä on pitkään näkynyt erilaisten valmennuskurssien kasvavana määränä.

Kungfutselaiset klassikot on siis valjastettu isänmaan palvelukseen sekä nostamaan kansallisyllpeyttä että pitämään talouden pyöriä pyörimässä. Voi olla, että pyörimisliikettä on myös Mestari Kongin haudassa.

Teksti ja kuvat: **Jyrki Kallio**

Aiheesta lisää:

Billioud, Sébastien (2020) The contemporary Confucian revival in perspective. Handbook on Religion in China. Toim. S. Feuchtwang. Edward Elgar Publishing: Cheltenham ja Northampton, MA. Kss. 90–92.

Weaver, Daniel (2019) Why Confucian Education is Making a Comeback. Radii 26.11.2019, <https://radiichina.com/chinese-people-forgot-their-own-culture-why-confucian-education-is-making-a-comeback/>.

SUOMALAISIA OPPEJA KIINAAN? KOULUTUSVIENNIN HISTORIAA

Koulutusvienti on käsitteenä haasteellinen, ja haasteellista on myös sen harjoittaminen käytännössä. Koulutus on lähtökohtaisesti asia, jota ei ole mahdollista viedä. Koulutus syntyy, kehittyy ja muovautuu kulttuurissa, joka sitä ympäröi – perheiden, oppilaiden, opettajien ja viranomaisten arvoista ja tavoista, joilla on sukupolvien mittainen historia. Tämä pätee etenkin Kiinassa, joka elää poikkeuksellisen vahvasti kietoutuneena traditioonsa, jonka ytimessä ovat vahvat perhearvot sekä vanhempien ja opettajien syvä kunnioitus. Tässä artikkelissa Suomen Pekingin suurlähetystössä koulutus- ja tiedeneuvoksena vuosina 2012–2018 toiminut **Mika Tirronen** käy läpi koulutusviennin historiaa haasteineen ja onnistumisineen Kiinassa. Seuraavassa artikkelissa (s.14) pääsemme puolestamme kurkistamaan koulutusviennin nykytilanteeseen nykyisen koulutus- ja tiedeneuvoksen **Mari-Anna Suurmunnen** kynän kautta.

Puhuttaessa koulutusviennin historiasta Kiinassa on hyvä muistaa myös mullistus, joka Kiinan koulujärjestelmässä on viime vuosikymmenten aikana nähty. Vuonna 1978 alkanut avautuminen ja sen myötä tapahtunut siirtymä eliitin koulutuk-

sesta massojen koulutukseen on tuottanut Kiinaan jättiläismäisen, maailman suurimman koulutusjärjestelmän, jossa on noin 514 000 koulua, 15 miljoonaa opettajaa ja 260 miljoonaa oppilasta. Vuosittain liki seitsemän miljoonaa opiskelijaa menee yliopistoon. Kuinka tällai-

seen maahan ”viedään” koulutusta? Ja millaista koulutusta?

*Kiinalainen diaspora
tärkeässä roolissa
maiden välisenä
sillanrakentajana*

Kuva: Visit Finland

Kun rajojen ja yhteiskunnan avautuessa yhä suuremmat opiskelijavirrat suuntasivat Yhdysvaltojen, Kanadan ja Australian kaltaisiin englanninkielisiin maihin, syntyi kierre, joka alkoi nopeasti ruokkia itseään: kiinalainen diaspora piti yhteyttä ystäviinsä ja sukulaisiinsa ja levitti tietoa paikallisista oloista, mikä madalsi kynnystä yhä suuremmille opiskelijavirroille lähteä kyseisiin maihin.

Tämän trendin murtaminen oli erityisen haastavaa varhaisina vuosina, mutta helppoa se ei ole ollut missään vaiheessa. Eurooppa, ja varsinkin sen nurkalla majaileva pieni ja kylmäksi mielletty Suomi (jonka etelärannikolla talvi on usein leudompi kuin Pekingissä) on koettu vieraaksi, ja maan tarjoamat

jatkomahdollisuudet on mielletty, ymmärrettävästi, rajallisiksi.

On kestänyt aikansa, että Suomeen on syntynyt paikallinen, Suomessa opiskellut kiinalainen diaspora, joka onkin ollut tärkeässä roolissa maiden välisenä sillanrakentajana.

Positiivisen kasvun ja verkostoitumisen aikaa

Tampereen kiinalainen yhteisö oli 2000-luvun alkupuolella aktiivinen, kun Tampereen yliopisto ja kaupunki sekä alueelle syntyneet yritykset etsivät kumppaneita Kiinasta, kuten Pekingin normaaliyliopistosta.

Shanghain alueella keskeiseen rooliin nousi Aalto yliopiston yhdessä Tongji-yliopiston kanssa vuonna 2010 perustama Design Factory, joka oli lähtökohdiltaan enemmänkin akateeminen kuin kaupallinen aloite, mutta se toimi kuitenkin tärkeänä tukikohtana myös kaupallisille toimijoille samoin kuin Kiinaan tehdyille korkean tason vientidelegaatioille.

Ammattikorkeakoulut olivat joitakin vuosia yliopistoja edellä, ja näistä erityisesti Hämeen ammattikorkeakoulu toimi itsenäisesti ja aloitteellisesti, luoden myös Suomen puolella alueellisia ja temaattisia verkostoja. Yliopistojen isompi kiinnostuksen aalto alkoi vasta 2010-luvulle tultaessa, ja kun itse aloitin Pekingin

suurlähetystössä koulutus- ja tiede-neuvoksena 2012, alkoi koulutus-vientiin keskittyneitä yliopistojen kaupallisia käsivarsia syntyä ja käydä usein kylässä.

Tuossa vaiheessa useat toimijat hakivat maantieteellistä fokusointia, mikä olikin järkevä strategia Kiinan kaltaisessa jättiläismaassa. Monet näistä aloitteista perustui- vat ystävyyskaupunkisopimuksiin, mikä loi luontevan perustan pitkä- jänteiselle, strategiselle ja sopimus- pohjaiselle yhteistyölle. Tampere ja Kanton, Espoo ja Shanghai, Itä-Suomi ja Henan, Helsinki ja Peking sekä Rovaniemi ja Pekingin Chaoyangin kaupunginosa olivat esimerkkejä syntyneistä kaupunkien ja alueiden välisestä yhteistyöstä, joihin usein liittyi kaupallisia tavoit- teita myös koulutusviennin osalta.

Educluster Finland perusti toimiston Shanghain Design Facto- ryyn ja rakensi kiinteän yhteis- työsuhteen Shanghain koulutus- komitean, SMEC:n kanssa. Tämä poiki aktiivista opettajien lisäkoulu- tusta. Yhteistyön vanavedessä syntyi myös toisen asteen ammatillinen koulutuskeskus China-Finland Center of Vocational Education, jossa myös Omnia ja Haaga-Helia olivat aktiivisesti mukana. Samaan aikaan Tampere teki lupaavia pilot- teja Guangzhoussa, missä käynnistyi myös Haaga-Helian ja Guangzhoun urheilukorkeakoulun (Polytechnic of Sport) yhteinen sport manage- ment -koulutus.

2010-luvun alkuvuodet olivat positiivisen kasvun ja verkostoi- tumisen aikaa, ja myös muut korkeakoulut, mukaan lukien suurimmat yliopistot, alkoivat heräillä. Vuonna 2011 Tekesin käynnistämä Future Learning Finland -ohjelma tuki koulutus- vientiyritysten kansainvälistymistä myös Kiinan markkinoilla.

”Kyräilyn karman” murtaminen yksi päällimmäisiä visioita

Huolimatta Kiinan mittaamatto- mista markkinoista pelin henki oli alkuvuosina jossain määrin poissulkeva, kun haluttiin varjella omia kontakteja ja niiden poiki- mia kaupallisia mahdollisuuksia muiden huomiolta. Tämän ”kyräi- lyn karman” murtaminen olikin yksi päällimmäisiä visioita omalla työpöydälläni lähetystökauteni alkaessa 2012.

Silloisen CIMO:n, nykyi- sen OPH:n, käynnistämä Aasia- ohjelma oli ratkaisevan tärkeä työkalu verkostoajattelun edistämi- sessä; suhteellisen pienellä rahalla saatiin synnytettyä strategisia, tavoitteellisia ja kunniahimoisia- kin koulutusohjelmia ja -kursseja. Vuosittain voitiin rahoittaa jopa kymmenkuntaa verkostoa, joissa yliopistot ja ammattikorkeakoulut olivat yhtä lailla aktiivisia.

Itselläni varhaisimpia, jo tiedeajoltani poikineita kontak- teja oli Pekingin normaaliyliopisto, BNU, jonka kanssa aloimme suun- nitella isompaa kansallista yhteis- työverkostoa. BNU:n vararehtori Zhou Zuoyu, kansainvälisen toimiston varajohtaja Jun Wang sekä silloisen TIVIT Oy:n (sittem- min Digile Oy) Matti Hämäläi- nen olivat tärkeitä fasilitaattoreita, samoin kuin Kiinan opetusminis- teriön Eurooppa-osaston toisiaan seuraavat johtajat Yang Xiaochun ja Zhang Jin, joiden rooli syntyneessä koulutusalan kattavassa yhteistyö- sopimuksessa oli ratkaiseva.

Syksyllä 2013 opetusminis- teri Krista Kiurun vierailulla järjestettiin MoE:n (Ministry of Education) ja BNU:n isännöimänä kaksi valmistavaa seminaaria, joissa

koulutusvientiyritykset verkos- toituivat kiinalaisten yritysten sekä tutkimushankkeiden kanssa. Sino-Finnish Learning Garden -yhteistyöasiakirja allekirjoitettiin Helsingissä toukokuussa 2015 pääministeri Juha Sipilän ja Kiinan varapääministerin Liu Yandongin läsnä ollessa, opetusministerien toimesta.

Innovatiivisia oppimiskäytäntöjä yhdessä?

Pian Liu Yandongin Suomen matkan jälkeen BNU ehdotti Helsingin yliopistolle yhteisen oppimisen instituutin perustamista Suomen ja Kiinan parhaiden koulutusalan yliopistojen välille. Tämän toteut- tamiseksi koottiin yhdeksän suoma- laisen yliopiston ja yhdeksän kiina- laisen normaaliyliopiston konsortio, jota koordinoivat Suomen puolelta Helsingin yliopisto, johtajana professori Hannele Niemi, ja Kiinan puolelta BNU, johtajana vararehtori Zhou. Yhteistyöasiakirja Joint Learning Innovation Institu- ten (JoLII) perustamiseksi allekir- joitettiin syksyllä 2015 kansliapääl- likkö Anita Lehiköisen vieraillessa Kiinassa. Tavoitteena oli luoda oppimisen tutkimuksen, oppi- misratkaisujen kehittämisen sekä opettajakoulutuksen tukemiseksi vahva kahdenvälinen verkosto, joka tuottaisi yhteisiä julkaisuja, kurs- seja ja oppisisältöjä samoin kuin kaupallisia tuotteita ja ratkaisuja. LUMA-keskus perusti myös oman keskuksensa, LUMA China Cente- rin, Pekingin normaaliyliopistoon samassa yhteydessä.

Toimintaa haittäsi vuosien varrella muun muassa Suomen puolen toiminnan niukka rahoitus, mutta vuosiseminaareja ja useita

väliseminaareja järjestettiin kuitenkin säännöllisesti. Samalla järjestettiin kiinalaisten opettajien lisäkoulutusta, mm. LUMA-keskuksen organisoimana. Haasteena JoLII:n toiminnassa oli alusta asti saada Kiinan vahvat koulutusalan yritykset mukaan verkoston toimintaan ja yhteistyöhön suomalaisten yritysten kanssa. BNU toimii merkittävänä hautomona koulutusalan kaupallisille hankkeille, ja se myös tuottaa massiivisen määrän opetussisältöjä Kiinan kouluille. JoLII:n potentiaalia haluttiin kehittää alusta asti akateemisen tutkimuksen ohella kaupalliselle puolelle, mutta monet syyt ovat tehneet tästä tavoitteesta vaikeasti toteutettavan.

Varhaiskasvatusta ja ammatillista opetusta

Vuosina 2015–18 yliopistojen kaupalliset käsivarret tekivät vienninedistämismatkoja eri provinssihin, ja jopa Suomikoulujen perustamista valmisteltiin. Vaikka yliopistoilta tämä ei ole vielä onnistunut, on yksityisellä puolella syntyneitä kouluhankkeita, joissa on mukana suomalaisia toimijoita.

Varhaiskasvatuksen puolella sääntely on ollut Kiinassa kevyempää, minkä ansiosta HEI School, Fun Academy ja Dibi Academy onnistuivat perustamaan varhaiskasvatuskeskuksia ja -hankkeita eri puolille Kiinaa. Näissä hankkeissa oli lähtökohtaisesti mukana paikallinen kumppani, ja haasteena oli usein suomalaisista erityispiirteistä ja periaatteista kiinni pitäminen. Vaikka suomalainen koulutusfilosofia on hyvin tunnettua ja arvostettua Kiinassa, on vanhemmilla heikko luottamus siihen, että leikkipohjainen oppiminen olisi turvallinen tie ja takaisi lapsen menestymisen

ankarassa akateemisessa kilpailussa.

Opetusministeri **Sanni Grahn-Laasosen** vierailun aikana 2017 oli fokuksena ammatillinen korkeakoulutus. Suomen puolen kumppanina oli ammattikorkeakoulujen rehtorien neuvosto ARENE ja Kiinan puolelta NAEA (National Academy of Education Administration), NCSDP (National Center for Schooling Development Program) sekä CEAIE (China Education Association of International Exchange).

Yhteiseminaareissa haettiin aiheita ja muotoja pitkäjänteiselle sopimus pohjaiselle yhteistyölle, kuten yhteistutkinnoille, oppisisältöjen kehitystyölle, yritys yhteistyölle sekä opettajien lisäkoulutukselle.

Varovaisuus alkoi leimata Suomen kanssa tehtyä yhteistyötä.

Haasteet koulutusviennin käynnistämässä ovat olleet moninaisia, osa lainsäädännöllisiä, osa kulttuurisia, ja huomattava osa näistä on ollut kotitekoisia. Lainsäädäntömme asettamat rajoitukset ovat olleet oma haasteensa ja hidasteensa, ja korkeakoulujen rahoitusmalli on kannustanut niitä profiloitumaan, jolloin verkostojen rakentaminen oman kaupungin tai alueen ulkopuolelle on saattanut olla toissijaista.

Myös Kiinan kiristynyt regulaatioympäristö tuntui ilmassa jo oman kauteni loppu aikoina, ja esimerkiksi suurlähetystön residenssin käyttäminen tilaisuuksien pitopaikkana alkoi olla ongelmallista. Länsimaisia oppikirjoja alettiin kaihtaa, ja vaikka Suomi onkin aina pysynyt suurvaltojen sapelinkalistelun ulkopuolella, tietty varovaisuus

alkoi leimata myös Suomen kanssa tehtyä yhteistyötä.

Valtiovierailullaan Suomessa vuonna 2017 **Xi Jinping** korosti kuitenkin suomalaisen koulutuksen korkeaa laatua ja peräänkuulutti yhteistyötä tällä alueella. Kiinan kanssa työskentely vaatiikin pitkäjänteisyyttä myös viestien tulkinnaissa ja vastaanottamisessa, ne kun tuntuvat usein olevan hiukan ristiriidassa. Kärsivällisellä työllä ja suoranaishella sitkeydellä – Suomeksi sanottuna sisulla – on sijansa koulutusvientiyhteistyössä, minkä maan kanssa tahansa eikä vähiten Kiinassa.

Kiinan kaltaiselle markkinalle eteneminen edellyttää kulttuurintuntemusta, suhteita sekä pitkäjänteistä läsnäoloa. Alkuun on pakko satsata, yhtä lailla taloudellisia kuin intellektuaalisia resursseja. Tämä on ollut yksi koulutusvientiyrittämme akilleenkantapäistä, varovaisuus tai suoranainen niukkuus alkuinvestoinneissa. Markkinoiden analyysi sekä kumppanuuksien ja jakeluverkostojen rakentaminen vaativat joskus huomattaviakin resursseja. Haasteet eivät ole poistuneet, mutta kokemusta on jo huomattavasti enemmän, monellakin toimijalla.

Mika Tirronen

Kirjoittaja on Filosofian tohtori ja toimi Suomen Akatemian Kiina-deskinä vuosina 2004–2012 sekä Suomen suurlähetystön koulutus- ja tiedoneuvoksena Pekingissä vuosina 2012–2018.

KOHTI SUUREMPIA KOKONAISUUKSIA?

**OSAAMISEN VIENTI
KIINAAN VUODESTA 2019 ETEENPÄIN**

中國

Kuten edellisessä artikkelissa kävi ilmi, on koulutusviennin aloittaminen Kiinan kaltaisen suurvallan kanssa ollut vähintäänkin haasteellista ja vaikka hienoja avauksia on vuosien saatossa saatu aikaiseksi, eivät haasteet varmastikaan ole takanapäin. **Mika Tirrosen** jalanjäljissä vuonna 2018 koulutus- ja tiedeneuvoksen saappaisiin hyppäsi **Mari-Anna Suurmunne**. Artikkelissaan Suurmunne valaisee koulutusviennin ja erityisesti suomalaisen osaamisen viennin nykytilaa Kiinassa.

Saapuessani Pekingiin vuoden 2018 lopulla Kiinan suurvalta-asema oli jo vakiintunut, ja samalla sen merkitys ja vaikutusvalta globaalissa koulutus- ja tiedepoliitikassa on kasvanut. Kiina on mielenkiintoisempi kuin koskaan myös koulutuksen ja tieteen näkökulmasta.

Kiinan korkein johto korostaa edelleen määrätietoista pyrkimystä jatkaa Kiinan avautumista ja kansainvälistä vuorovaikutusta, kuten opiskelija- ja tutkijavaihtoa, varoen kuitenkin akateemisen keskustelun vapautumista sensitiivisiksi koetuilla aihealueilla. Kiina on erityisesti insinööritieteissä jo maailman kärkeä, ja parhaat yliopistot sijoittuvat korkealle kansainvälisissä yliopistovertailuissa. Kiinan tavoite nousta vuoteen 2020 mennessä johtavien maiden tasolle tekoälyteknologiassa ja sen hyödyntämisessä on lähellä, ja vuonna 2030 maan on määrä olla koko maailman johtava tekoälyinnovaatiokeskus.

Koulutus ja tutkimus ohjaavat Kiinan modernisaatiota. Kiinan ja Suomen koulutusjärjestelmille on yhteistä reformiajattelua: olemassa olevia järjestelmiä uudistetaan hanakasti ja eteenpäin katsoen. Näkyvistä eroista huolimatta Suomi ja Kiina ovatkin monella tapaa sopivia koulutuskumppaneita. Suomen ja Kiinan korkeakouluyhteistyöllä on jo vuosikymmenten perinteet, ja melkein kaikille suomalaisilla korkeakouluilla on jo olemassa tai tavoitteena merkittäviä kump-

panuussopimuksia kiinalaisten korkeakoulujen kanssa. Myös osaamisen viennistä Suomesta Kiinaan on tullut merkityksellinen yhteistyön muoto.

Toimiva ja palkitseva yhteistyö vaatii pitkäaikaisen sitoutumisen.

Osaamisen viennillä tarkoitetaan kaupallista toimintaa, joka on suomalaisen koulutuksen vientitoimintaa ulkomailla ja/tai Suomessa tapahtuvaa ulkomaalaisten osajien (esimerkiksi tutkinto-opiskelijoiden) maksullista koulutusta. Kiinassa korkeakouluyhteistyö pitää sisällään usein myös maksullista toimintaa, jossa kiinalainen korkeakoulu maksaa ulkomaalaiselle kumppanille opetuksesta osana yhteis- ja/tai kaksoistutkinto-ohjelmaa.

Kiinan opetusministeriö on viimeisen viiden vuoden aikana suosinut yhteistyömallikuviota, joka kääntyy englanniksi kankeasti *Foreign cooperation in running schools*. Suomeksi tämä tarkoittaa kansainvälisessä yhteistyössä toteutettua koulutuskokonaisuutta. Mallissa kiinalainen korkeakoulu tuottaa tutkinto-ohjelmia yhteistyössä ulkomaalaisen kumppanin kanssa, joka sitoutuu toteuttamaan yleensä kolmanneksen ohjelman opetuksesta. Kumppanille makse-

taan opetuksesta, joka perinteisesti on tapahtunut intensiivikurssien muodossa Kiinassa, mutta covid-19 pandemian myötä Kiina on hyväksynyt myös etäopetuksen. Tämä tekee yhteistyöstä huomattavasti helpompaa. Ohjelman perustamisen vaatii Kiinan opetusministeriön luvan, ja ohjelmien onnistumista, kehitystä ja laatua tarkastellaan tasaisin väliajoin.

Mika Tirrosen artikkelissaan mainitsema Aalto-yliopiston ja shanghai-laisen Tongji-yliopiston Design Factory-yhteistyö kehittyi jo vuonna 2015 yhteistyöinstituutiksi, Shanghai International College of Design and Innovation. Aalto-yliopisto tuottaa kolmanneksen instituutin kolmen maisteriohjelman sisällöstä. Vuoden 2020 alussa yhteensä seitsemällä suomalaisella korkeakoululla oli saman mallin mukaista yhteistyötä Kiinassa, ja kuluvan vuoden aikana usea uusi kumppanuus on jo aloittanut tai neuvottelujen alla.

Yhteistyömallin etuna on Kiinan opetusministeriön tuki ja sen mukanaan tuoma säännönmukaisuus: malli on perusolemukseltaan sama kaikille ja siksi opittavissa. Yhteisen koulutusohjelman rakentaminen kiinalaiskumppanin kanssa on kuitenkin raskas prosessi: haasteita löytyy kansallisten lakien tulkin- nassa puolin ja toisin, koulutuksen toteutusmuodon sopimisessa, tietosuoja- ja laadunvarmistuksessa, maksujen kotiuttamisessa ja lukuisissa käytännön kysymyksissä. Jos suomalainen kumppani on hyvin miettinyt omat lähtökoh- tansa ja strategisen tulokulmansa yhteistyöhön, malli voi hyvinkin olla kannattava. Oma viestini niin yhteistyöhön kuin osaamisen vien- tiin Kiinassa on: pikavoittoja ei ole tarjolla, toimiva ja palkitseva yhteis- työ vaatii pitkäaikaisen sitoutumi-

sen.

Tavoitteena lisätä suomalais- korkeakoulujen tunnettuutta ja kiinnostavuutta Kiinassa.

Suomessa opiskelee vajaat 2 000 kiinalaista korkeakouluopiskelijaa. Suomessa opiskelevista kiinalaisista tutkinto-opiskelijoista valtaosa (40 %) opiskelee tekniikan alalla, seuraavaksi suosituin on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, jolla opiskelee n. 30 % kiinalaisista ja kolmanneksi suosituin ala ovat luonnontieteet (14 %). Ammattikorkeakouluissa opiskelee 45 %, yliopistojen maisteriohjelmissa 33 % ja akateemisia jatko-opintoja suorittaa 13 %.

Kiinalaisten opiskelijoiden määrä nousi tasaisesti vuosittain alusta aina vuoteen 2016, jolloin suomalaiset korkeakoulut alkoivat periä lukuvuosimaksua EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta. Kiinan vaurastunut keskiluokka on kuitenkin entistä kansainvälisempää ja maksukykyisempää. Suomi tunnetaan hyvästä peruskoulutuksesta, mutta korkeakoulumme eivät ole yhtä tunnettuja.

Suomen ja Kiinan viettäessä diplomaattisuhteidensa 70-vuotisjuhlavuotta 2020–21, tavoitteena on lisätä suomalaisharjoittelun tunnettuutta ja kiinnostavuutta Kiinassa erityisesti potentiaalisien korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Hyvän laadun lisäksi suomalaisen korkeakouluopiskelun valtteja ovat joustavuus ja opiskelijaelämän tietty helppous ja onnellisuus. Pandemian jälkeistä maailmaa

ennakoidessa, viruksen leviämisen ehkäisyssä hyvin onnistuneet maat saattavat hyvinkin olla lähitulevaisuuden voittajia opiskelijaliikkuvuudessa. Suomella on mahdollisuudet menestyä tässä kilpailussa.

Team Finland suomalaisen osaamisen viejien tukena

Koulutus on yksi tärkeimmistä, jos ei tärkein, suomalainen brändi Kiinassa. Suomalaista elinkeinolämää, koulutustoimijat mukaan lukien, houkuttelee edelleen Kiinan nopea talouskasvu ja valtavat markkinat. Team Finland, johon kuuluu Suomen suurlähetystö, pääkonsulaatit Shanghaissa ja Hongkongissa sekä Business Finland eri puolilla Kiinaa, toimii myös suomalaisen osaamisen viejien tukena. Koulutus on Kiinan Team Finland-toiminnan yksi fokusalueista.

Kiinan Team Finland-verkoston tavoite on tehdä Suomea ja suomalaisia yrityksiä ja toimijoita tunnetuksi Kiinassa sekä tukea yhteistyötä toimijoiden välillä. Samalla tiimijähtelun ytimessä on vahvistaa Team Finland -toimijoiden välistä yhteistyötä laajemman ja syvemmän yhteistyön ja vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Näin voidaan vahvistaa Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja kehittää Suomen ja Kiinan välistä kauppaa.

Kiinan markkinoilla menestyminen vaatii aina luotettavan kumppanin.

Suomalaisen osaamisen viejät vaihtelevat yrityksistä ja kaupungeista

korkeakouluihin ja oppilaitoksiin, usein näiden yhdistelmiin. Kiina ei kuitenkaan ole helppo liiketoimintaympäristö kilpailun kiristymisen ja sääntely-ympäristön epävarmuuksien vuoksi. Koulutus kuuluu Kiinassa niihin toimialoihin, joilla ulkomaalaisomistusta on rajoitettu tai se on kielletty kokonaan. Tästä syystä eniten yhteistyömahdollisuuksia on opettajan koulutuksessa, varhaiskasvatuksessa, korkeakoulutuksessa ja ns. ylimääräisessä opetuksessa mukaan lukien ammatillisen koulutuksen osa-alueet, vähiten peruskoulutuksessa itsessään. Kiinan markkinoilla menestyminen vaatii aina luotettavan kumppanin. Kumppanin löytämiseen ja suhteen kehittämiseen on aina varattava aikaa.

*Kiinan koulutuksen nykyai-
kaistamissuunnitelma 2035* kirjaa keskeiseksi tavoitteekseen maailmanluokan koulutusjärjestelmän kiinalaisin erityispiirtein. Kiinalaiset erityispiirteet viittanevat opetussisältöihin, mutta muuten maailmanluokan koulutusjärjestelmä on hyvin suomalaishenkinen: jokaisella koulutusasteella korostuu opettajien (ja muun henkilökunnan) koulutus ja pedagoginen osaaminen, paremmat opetussuunnitelmat mukaan lukien liikunta-, tiede- ja taidekasvatus, oppilaiden hyvinvointi sekä oppimisympäristöjen kehittäminen. Monet suomalaiset koulutusratkaisut ovat Kiinaan sopivia, mutta haasteina ovat skaalautuvuus ja toimijoiden pienuus. Voimavarojen yhdistäminen yhteisen brändin alle on toivottavaa, jopa välttämätöntä.

Skenaariot lähitulevaisuuden koulutusmarkkinoista ovat jo pitkään olleet kaksijakoiset, koronapandemian jälkeen todennäköisesti vielä monimutkaisemmat. Kiinan jatkuvat koulutusreformit ja vauras-

tuva keskiluokka ovat jo jonkin aikaa ennustaneet entistä laajempaa kiinnostusta toimiviin kansainvälisiin koulutusratkaisuihin. Toisaalta jo useita vuosia jatkunut valtion kiristytvä kontrolli opetussisällöistä rajoittaa ulkomaisia mahdollisuuksia.

Osaamista tuodaan Suomesta Kiinaan koulutuksen joka alueella varhaiskasvatuksesta tutkimukseen. Paremman vaikuttavuuden ja sektorikohtaisen näkyvyyden vahvistamiseksi Team Finland Kiina valitsee vuosittaisia painopistealueita. Korkeakoulutus on jatkuva painopistealue, mutta sen lisäksi vuonna 2019–20 keskityttiin varhaiskasvatukseen ja 2020–21 on ammatillisen koulutuksen ja osaamisen teemavuosi.

Varhaiskasvatuksen teemavuonna Team Finland järjesti varhaiskasvatuksen road shown, johon ilmoittautui mukaan seitsemän suomalaista toimijaa. Ryhmä oli erinomainen ja tarjosi kattavan kokonaisuuden suomalaista varhaiskasvatusta: pedagogiikkaa, liikuntakasvatusta, STEAM-kasvatusta, oppikirjoja sekä verkkopohjaista opettajankoulutusta. Kolme kaupunkia (Shanghai, Peking ja Sijiazhuang Hebein provinssissa) viikossa ja neljä tilaisuutta yhteistyössä paikallisten koulutusviranomaisien kanssa lisäsi molemminpuolista ymmärrystä. Fokusointi julkiseen sektoriin oli loppujen lopuksi toimiva ratkaisu, sillä suomalaisilla toimijoilla on harvoin mahdollisuus saada yhteyttä koulutusviranomaisiin. Lisäksi Kiinassa yksityinen koulutus on aina tavalla tai toisella paikallisen koulutusviranomaisen valvonnassa. Suomalainen varhaiskasvatus sai myös erinomaista näkyvyyttä niin perinteisissä kuin sosiaalisen median kanavissa.

Kiina käy parhaillaan läpi kattavaa ammatillisen koulutuksen reformia. Suomen kokemukset omista uudistuksista ja toimivista käytännöistä ovat herättäneet kiinnostusta niin manner-Kiinassa kuin Hongkongissa. Syksyllä 2020 tehdään verkkopohjaista match-makingia ammatillisen koulutuksen parissa suomalais- ja kiinalaistoimijoiden kanssa. Vuoden kuluttua maailma on toivottavasti post-pandemiatilanteessa, jossa kohtaamiset ovat mahdollisia.

Aika keskittyä suurempiin kokonaisuuksiin.

Suomalaistoimijoiden osaamisen vientiä ja siihen linkittyvää korkeakouluyhteistyötä Kiinassa vaivaa toiminnan ja toimijoiden pienuus. Suomella on paljon hyviä avauksia Kiinassa, mutta toimintatapoja on kehitettävä, mikäli halutaan syvempää ja konkreettisempaa läsnäoloa ja vaikuttavuutta. Hyvätkin avaukset ovat jääneet usein pienehköksi, yksittäiseksi toiminnaksi. Korkeakouluyhteistyössä mainiot lähtökohdat toiminnalleen saaneet Sino-Finnish Learning Garden ja Joint Learning Innovation Institute ovat esimerkki aloitteista, jotka ovat entistä ajankohtaisempia molemmille osapuolille, mutta jotka vaativat sekä uudelleenarviointia että uudelleen resursointia.

Pääteesit Kiinan koulutusmarkkinoille ovat yksinkertaiset ja yllätyksettömät:

- Pikavoittoja ei tule
- Markkinoilla menestyminen vaatii työtä, aikaa, resursseja ja läsnäoloa
- Luotettava kiinalainen kumppani on välttämättö-

myys

- Luottamuksen rakentaminen vie aikaa
- Muut suomalaistoimijat ovat mieluummin kumppaneita kuin kilpailijoita Kiinassa
- Oma tarjonta ja tahto kirkkaana mielessä
- Kotiläksyt tehtynä: Kiinan markkinat, toimintaympäristö, sääntely jne.
- Omat kommunikaatiovälineet Kiinaan ja lataa WeChat

Maailman väestörikkain maa onkin yksi Suomen tärkeimmistä kaupakumppaneista, jonka merkitys koko maailmassa korostune lähivuosina entisestään. Suomella katsotaan olevan hyvät edellytykset tarjota niitä ratkaisuja, joita Kiina tällä hetkellä tarvitsee: laatu-tietoisuus, ratkaisukeskeisyys, muotoilu, kulttuuri, luonto ja liikkuminen korkeatasoisen osaamisen ja koulutuksen tukemana tekevät Suomesta edelleenkin kiinnostavan. Eri toimijoiden yhteistyö lisää vaikuttavuutta ja mahdollisuuksia. Pandemialla alkanut uusi vuosikymmen on jo karsinut suomalaisten osaamisen viennin toimintaedellytyksiä Kiinassa ja muualla. Onkin hyvä aika keskittyä suomalaiseen yhteistyöhön ja suurempiin kokonaisuuksiin.

Mari-Anna Suurmunne
Ph.D.

Koulutus- ja tiedeneuvos,
Suomen suurlähetystö, Peking, 10/2018

KIINAA VOI PIAN OPISKELLA PÄÄAINEENA MYÖS TURUSSA

Kiinan kielen opiskelumahdollisuuksiin yliopistotasolla on odotettavissa tervetullutta täydennystä, kun Turun yliopisto aloittaa kiinan kielen oppiaineen opetuksen tämän hetkisten suunnitelmien mukaan syksyllä 2021. Yhteishakuun aine tulisi siten jo ensi keväänä.

Turun kieli- ja käännöstieteiden laitoksen kiinan kielen pääaine painottuu kieliasiantuntijuuteen ja pyrkii ottamaan uuden, nykykielen käyttöön ja kielelliseen viestintään nojaavan tulokulman kiinan kielen opintotarjonnassaan ja opintojen

toteutuksessa. Opintojen suunnittelussa on otettu huomioon työelämän tarpeet, pääpainona tulee olemaan kielellinen viestintä ja vuorovaikutus kiinalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä.

Opiskelijoille tarjotaan monipuolista koulutusta kielilähtöisesti, mikä antaa valmiudet suuntautua ja erikoistua erilaisiin asiantuntijatehtäviin. Opintoihin kuuluu myös perinteiseen sinologiaan kuuluvia kulttuurin ja yhteiskunnan tuntemuksen opintoja pääpainon ollessa kuitenkin kielellinen asiantuntijuus.

***Pääpainona
kielellinen viestintä ja
vuorovaikutus
kiinalaisessa
yhteiskunnassa ja
työelämässä.***

Laaja-alaisuuden toivotaan vetoavan eri aloille suuntautuviin opiskelijoihin, jotka näkevät Kiina-asiantuntijuuden paitsi etuna työmarkkinoilla, myös avaimena kulttuurisidonnaisten viestintä-

Kuva: H. Oksanen, Turun yliopiston viestintä, mediabank.utu.fi.

tapojen tulkintaan ja navigointiin yhä monimuotoisemmissa työympäristöissä ja -tehtävissä. Toimivia sivuaineita voivatkin olla eri ihmistieteet, yhteiskuntatieteet, kauppatieteet, yrittäjyysopinnot, tai kieliteknologia ja tekoälytutkimus.

Perus- ja aineopinnoissa opiskelija opiskelee perinteisen kurssimuotoisten kieliopintojen rinnalla yhteiskunnallisiin tapahtumiin ja ilmiöihin liittyvää kielenkäyttöä, perehtyy Kiinan yhteiskuntarakenteeseen, kiinan kielen vaikutusalueeseen ja historiaan, typologiaan, kielelliseen vaihteluun sekä erilaisiin kielenkäytön tapoihin ja käytänteisiin virallisessa ja epävirallisessa viestinnässä. Opiskelija voi myös valita esimerkiksi kiinankieliseen mediaan tai kielipolitiikkaan perehdyttäviä kursseja. Opintoihin kuuluu

kansainvälisyysjakso, jonka opiskelija viettää kiinalaisessa yliopistossa kielitaitoaan syventäen ja tutustuu käytännöntasolla kiinalaiseen yhteiskuntaan ja elämäntapaan.

Valmistuvat voivat sijoittua asiantuntija-tehtäviin, analytikoiksi, tutkijoiksi tai media- ja kulttuuri-alan tehtäviin.

Työelämässä oppiaineesta valmistuvat voivat sijoittua erilaisiin asiantuntijatehtäviin tai analytikoiksi esimerkiksi valtiolle, järjestöihin tai yrityksiin tai suuntautua tutkijoiksi tai esimerkiksi erilaisiin media- ja

kulttuurialan tehtäviin.

Kiinan kielen tutkinto-opiskelijoiden määrän lisääntyessä myös kiinan kieleen sekä sen oppimiseen suomalaisessa kieliympäristössä liittyvän tutkimuksen tarve tulee lisääntymään. Turun uuden oppiaineen toivotaankin osaltaan lisäävän kiinnostusta ei vain kiinan kielen opiskelua, mutta myös kiinan oppimisen ja opettamisen tutkimusta kohtaan ja näin edistävän myös kiinan kielen oppiaineen kansallista kehitystyötä.

Hanna Holttinen

Suunnittelija,
Kieli- ja käännöstieteiden laitos,
Turun yliopisto

JATKO-OSA: MITÄ KIINASTA TIEDETTIIN 120 VUOTTA SITTEN?

Kuva: O.B.

Suomi–Kiina-seuran kirjaston kokoelmiin kuuluu Kansanvalistusseuran kalenteri vuodelle 1900, joka sisältää perusteellisen katsauksen Kiinaan. Sen avulla selviää, mitä tavallinenkin kansa saattoi Venäjän keisarikunnan länsilaidalla tietää Kiinan keisarikunnasta tuolloin, kaksi vuosikymmentä ennen Suomen itsenäistymistä. Tämä artikkeli on jatkoa edellisessä numerossa ilmestyneelle **Jyrki Kallion** lyhennelmälle kalenterin 16-sivuisen artikkelin mielenkiintoisimmista makupaloista.

Kiinan kauppa on erittäin vilkas, ja kiinalaiset ovat kuin luodut kauppiaiksi. Säästäväisyydellään ja uutteruudellaan he kohoavat vähästä alusta suuriksi liikemiehiksi ja voittavat pian länsimaiset kauppiaat, jotka eivät mitenkään voi supistaa menojansa niin vähiin kuin kiinalaiset.

Ulkomaan kauppa tosin on vielä jotenkin pieni ja käydään parhaastaan Englannin kanssa, ja sisämaan kauppaa vaikeuttaa kehittyneiden kulkuneuvojen puute, kun maan-

tiet ... ovat perin kurjassa tilassa. Sen sijaan käytetään jokia ja lukuisia kanavia liiketeinä samallakun ne palvelevat maanviljelystä.

***Tuontitavaroista
tärkein on opiumi,
jonka ylellinen polttaminen
vaikuttaa äärettömästi pahaa
kiinalaisten keskuudessa.***

Kanavia risteilee tiheänä verkkona ympäri maan ja tarjoavat ne hauskan, joskin hitaan kulkutien. Suuri ja ikivanha "Keisarin kanava" on 1,100 km. pitkä ja 80–300 m. leveä. Viime vuosina ulkomaiset yhtiöt ovat saaneet luvan rakentaa maahan rautateitä, joita kiinalaiset vielä hyvin epäluuloisesti kohtelevat. Mutta kunhan Venäjän suuri Siperian rautatie valmistuu, niin silloin alkaa Kiinan kaupalle varmaan loisto-aika, ja sen tavarat pääsevät nopeammin maailman markkinoille.

Nykyäänkin on Kiinan vienti paljoa suurempi tuontia, mikä seikka osottaa maan ääretöntä rikkautta kaikista luonnontuotteista. Tuontitavaroista tärkein on opiumi, jonka ylellinen polttaminen vaikuttaa äärettömästi pahaa kiinalaisten keskuudessa, sillä he ovat kauttaaltansa tämän vahin-

gollisen nautinnon orjia. Opiumin polttopesät vastaavat kapakoita meillä ja niitä on kaikkialla. (...) Opiumia tuodaan sinne englantilaisilla laivoilla Intiasta, ja Englanti on aina sodan avulla pitänyt turmiolista kauppansa yllä Kiinassa, milloin Kiinan hallitus on kieltänyt opiumin maahan tuonnin.

Kiinalaiset vielä joskus puhkeavat vihamielisyyksiin euroalaisia kohtaan, mutta kyllä näiden sotalaivat ja tuliaseet taas pian heissä herättävät tarpeellista kunnioitusta.

Kauppasuhteiden johdosta on kiinalaisilla ollut tällä vuosisadalla useita sotia länsimaiden kanssa, jotka ovat pakottaneet Kiinan avaamaan yhä useampia satamia ulkomaisille laivoille. Nykyään sellaisia on jo parikymmentä, ja vallitsee niissä erinomaisen vilkas kauppaliike kiinalaisten ja euroalaisten kesken, sillä euroalaiset, etupäässä englantilaiset ja viime aikoina saksalaisetkin, ovat niihin perustaneet suuria kauppahuoneita ja tavaravarastoja. Tosin vanhoilliset kiinalaiset vielä joskus puhkeavat vihamielisyyksiin euroalaisia kohtaan, mutta kyllä näiden sotalaivat ja tuliaseet taas pian heissä herättävät tarpeellista kunnioitusta.

Nykyään sen lisäksi useimmat suurvallat ovat anastaneet itselleen varmoja asemapaikkoja Kiinasta muka hiili- ja laiva-asemilleen, mutta tositeossa saadaksean aihetta sekautua Kiinan asioihin ja kiskoakseen itselleen niin suuria kauppaetuja kuin mahdollista. He näet

tähtäävät päästä käsiksi Kiinan äärettömiin luonnonrikkauksiin Ja kiinalaisten täytyy vähitellen myöntyä länsimaiden vaatimuksiin ja avata ovensa vieraille vaikutuksille. Tuhansia vuosia ovat he eläneet suljettua sivistyselämänsä halveksien koko muun maailman oloja. Meren puolelta suojasi heitä vierailta kansoilta suljetut satamat, keski-Aasiassa äärettömät hietaaavikot ja pohjoisessa heidän v. 213 e. Kr. rakentamansa kuuluisa ”Kiinalainen muuri”, maailman suurin rakennustyö. (...) Nykyään on se jotenkin rappiolla ja ainoastaan muistorauniona kiinalaisten enemmän ihmeteltävästä kuin tarkoituksenmukaisesta maanpuolustustyöstä.

Meikäläisille epämiellyttävistä aineista ylhäisen kiinalaisen kokki laatii sangen monimutkaisia herkkuja herransa iloksi ja itsellensä kunniaksi.

Kiinalaisten tavoissa on paljon omituisuuksia länsimaiden kannalta katsoen. Yleiseen tunnettu on kiinalaisten miesten paljaaksi ajettu pää, pitkine hiuspalmikkoineen, ylhäisten kiinattarien luonnottoman pieniksi puristetut jalat, joilla ei kykene ollenkaan kävelemään, ja kiinalaisen keittotaidon monimutkaiset laitokset. Kiinalainen onkin maailman etevin kokki ja laittaa mitä suurimpia herkkuja sellaisista aineksista, jotka inhottavat euroalaista. Sellaisia herkkuja kiinalaisen maun mukaan ovat esim. puoliksi haudotut munat, hiirien, rottain,

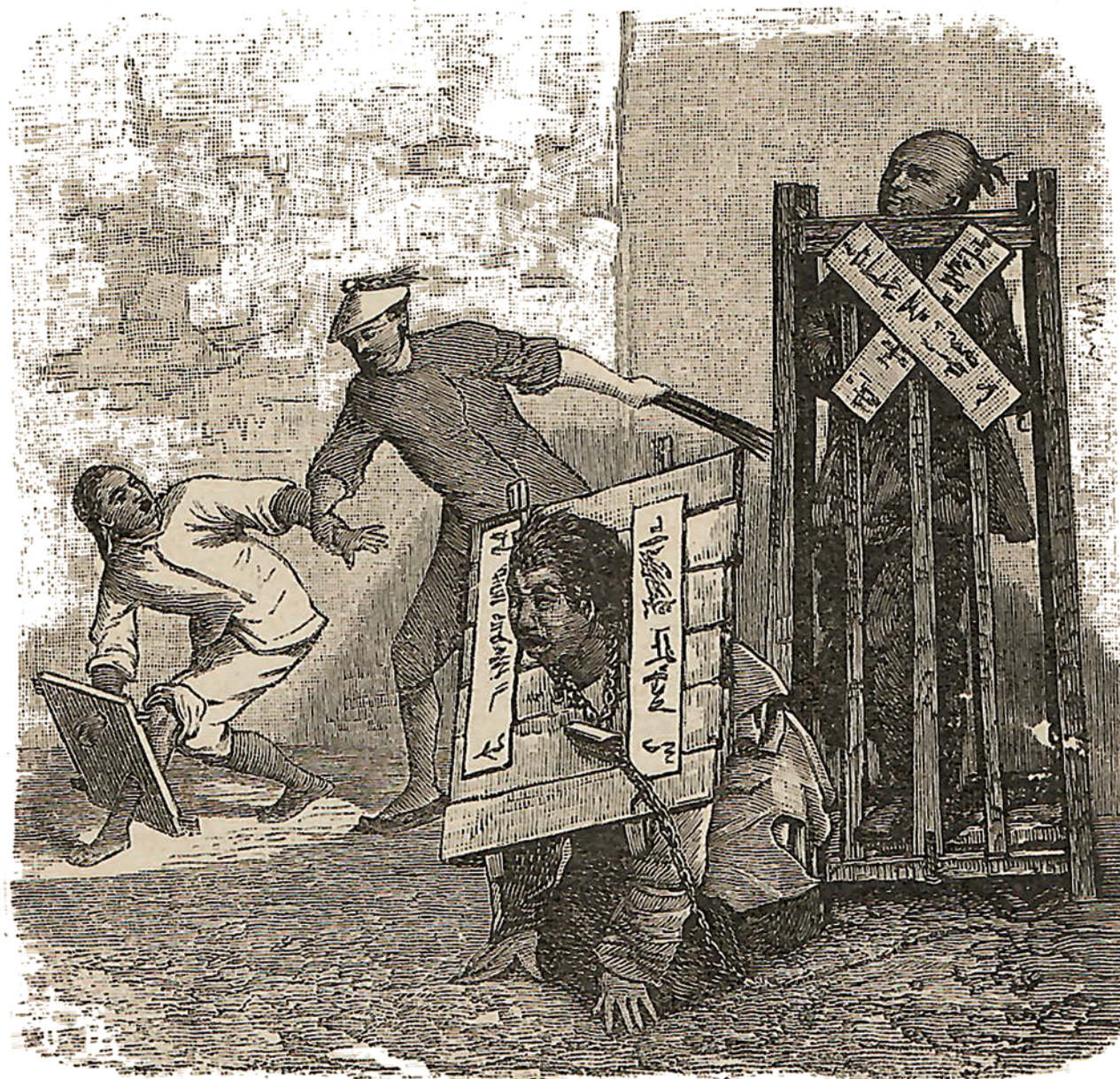
lihavien kissain ja koirien liha ja sisälmykset, sontiais- ja muurahaispiirakat, toukat ja madot, etikassa liotetut ravut, linnunpesät j. n. e. Näistä meikäläisille epämiellyttävistä aineista ylhäisen kiinalaisen kokki laatii sangen monimutkaisia herkkuja herransa iloksi ja itsellensä kunniaksi.

Voi on Kiinassa tuntematon; sen sijaan käytetään ruo’an valmistukseen monenlaisia kasvisöljyjä. Köyhempi kansa tyytyy riisiin, kalaan, vihanneksiin, ankan ja sianlihaan. ”Oppinut mies älköön jättäkö kirjojaan, köyhä mies sikojaan!” sanoo kiinalainen sananlasku.

Yleensä kiinalaiset ovat hyvinvoivaa väkeä, jokaisen kasvoilla loistaa onnellinen tyytyväisyys. Maataviljelevä väestö asuu tiheissä kylissä, ja maa on jaettu hyvin pieniin osiin. Tavallisesti on perheellä maata 1–2 hehtaaria; 6 heht. omistajaa pidetään jo rikkaana miehenä. Köyhiä onkin Kiinassa suhteellisesti paljoa vähemmän kuin Euroopassa. Tosin silloin tällöin kohtaa maata ankara kato rajujen luonnonhävitysten vuoksi, ja silloin kuolee miljoonia ihmisiä nälkään. Mutta yleensä on Kiina sangen onnellinen ja hyvinvoiva maa, ja kiinalaiset suuresti kummastelevat, että ihmisiä edes voi elääkään onnellisina muualla kuin Kiinassa.

Kiinalainen perhe-elämä on hyvin onnellista.

Tyytyväisyyteen vaikuttaa myös osaltaan hyvin järjestetty yhteiskuntalaitos, jonka perustana on perhe. Perheen isällä on rajaton valta, ja kaikki perheen jäsenet ovat velvoitetut auttamaan toisiaan. Tavallisesti kullakin perheellä on omat sääntönsä, joiden mukaan se elää

Kuva: O.B.

Rantatutupoja.

yksityisseikkoja myöten. Lasten kasvatuksessa pannaan pääpaino perherakkauden herättämiseen, ja heidän mieleensä teroitetaan seuraavat viisi sääntöä: uskollisuus hallitsijaa kohtaa, kunnioitus vanhempia kohtaan, yksimielisyys aviopuolisoitten kesken, sopuisuus sisarus-ten kesken ja lujuus ystävydessä. Kiinalainen perhe-elämä onkin hyvin onnellista. Vaimoa pidetään kunniaa ja jakaa hän miehensä

kanssa työt ja huolet. Tosin on kiinalaisilla varojensa mukaan jalkavaimoja perheessään, mutta ainoastaan laillinen vaimo on perheen valtiatar, ja nuo toiset ovat vain sen nöyriä palvelijoita. (...)

Kiinalaiset eivät yleensä paljon välitä mistään uskonnosta.

Perherakkaudella on myös syvät juurensa uskonnossa, sillä pääosana siinä on jonkillaan ikivanha esi-isäin palvelus. Muuten Kiinassa hovi ja sivistyneet tunnustavat Kiinan henkisen elämän luoja, Konfutsen, noin 600 vuotta e. Kr. perustamaa siveysopillista uskontoa, joka juuri on muodostunut vanhemmasta esi-isäin palveluksesta. Joku osa oppineista ja rahvaasta tunnustaa

yhtä vanhaa Laotsen oppia, joka on salaisopiillista, vertauskuvallista. Suurin osa kansasta tunnustaa Intiasta sinne siirtynyttä Buddhan oppia, joka Kiinassa on saanut paljon maallisemman leiman.

Kristinoppia saarnasivat 16:nnella vuosisadalla jesuitat Kiinassa ja saavuttivat sille paljon tunnustusta sekä itselleen mahtavan aseman hovissa ja hallituksessa, mutta riitauduttuansa keskenään ja toisten uskonkuntain kanssa joutuivat he viime vuosisadalla ankarain vainojen alaisiksi, jotka melkein kokonaan hävittivät Kiinasta kristinuskon. Viime aikoina taas on lähetystyötä harjoitettu innokkaasti Kiinassa, mutta vähemmällä menestyksellä, sillä kiinalaiset eivät yleensä paljon välitä mistään uskonnosta, heistä kun vallitsee etupäässä elämän käytännölliset puolet.

Hallinto on korkealle kehittynyt.

Keisari on valtiolaitoksen kulmakivi, kaikkien perheiden pää, kansansa patriarkka, jota kaikki ovat velkapäät tottelemaan. Hänen kunnianimensä on "taivaan poika", "aurion ja kuun veli", ja hänellä on nimellisesti rajaton maallinen ja hengellinen valta, mutta todellisuudessa rajoittaa hänen valtaansa suuresti ministerien ja ylinten virkamiesten mahtivaikutus. Vaikka hän nauttii jumalallista arvoa ja kunnioitusta, on hänen elämänsä pienimpiin yksityisseikkoihin asti riippuva tarkasta hovietiketistä ja monimutkaisista ikivanhoista juhla-menoista, jotka tekevät hänestä melkein vangin. (...) Kaiken monihaaraisten hallituskoneiston yläpuolella on sensuurihallitus, joka voi muistuttaa keisariakin, jos tämä sattuu poikkeamaan vanhoista

laeista ja tavoista.

Kunnallishallinto on korkealle kehittynyt. Kylät valitsevat yleisä- nestyksellä itselleen kylänvoudin, joka on hyvin tärkeä ja monipuolinen virkamies.

Oikeuslaitos on hyvin järjestetty ja lait yleensä ovat lempeitä. Tosin on kiinalaisilla paljon ankaraita ruumiinrangaistuksia, joilla he kiduttavat rangaistavia, mutta yleensä tuomitaan kovia rangaistuksia ainoastaan vanhempien pahoinpitelystä, avio-uskottomuudesta ja muista perhesuhteita koskevista rikoksista. Tunnetuin ja helpoin ruumiinrangaistus, joskin kiinalaisen mielestä hyvin häpeällinen, on bamburuovolla sivallus vatsalle.

Kiinalaisten kansalaisoikeudet ja -vapaudet ovat hyvin suuret; heillä on uskonvapaus, lausuntovapaus, painovapaus, kunnallinen äänioikeus, anomusoikeus, vapaus perinnöllisen aatelin sorrosta ja sotilasvallasta. Tosin maakuntien ja kuvernementtien haltijat, korkeat mandariinit, usein käyttävät laajaa valtaansa väärin ja rasittavat asukkaita, mutta nämä voivat siitä valittaa keisarille, ja kuvernöörien pääistuu silloin hyvin löyhässä.

Valtakunta auttomasti kulkee häviötään kohti.

Viime vuosina on tapain turmelus kiinalaisen virkamiesylimystön kesken pelottavasti levinnyt, johon on ollut syynä lujan keisarillisen keskushallinnon puute. Nykyinen nuori keisari harrastaa näet länsimaista sivistystä, mutta sitä taas vanhoillis-kiinalainen puolue, vanha leskikeisarinna etupäässä, jyrkästi vastustaa pitäen nuorta ruhtinasta vankinansa. Mahtavat puolueet riitelevät vallasta, valtion

kaikki asiat ovat joutuneet niinol- len sangen rappiolle, ja sill'aikaa Europan suurvallat anastavat itsel- leen yhä enemmän jalansijaa ja vaikutusvaltaa maan asioista. Venäjä lähestyy rautateineen pohjoisesta liittäen itseensä yhä uusia alueita Kiinan maista, Saksa, Ranska ja Englanti tunkevat päälle meren puolelta anastaen yhä uusia satamia Kiinan rannikolta. Kiinan hallituksen voimattomista vastalauseista ei pidetä suurta lukua.

Kiinan valtakunta tätä nykyä auttamattomasti kulkee häviötään kohti, jollei sille ilmesty tarmokasta hallitsijaa, mutta häviöönsä ovat kiinalaiset itse syypäät, kun ylpeinä omasta seisahtuneesta sivistykses- tään eivät tahdo omistaa mitään vieraita tai uudempia aatteita, jotka valaisivat uutta tuoreutta heidän kangistuneeseen sivistyselämänsä.

O. A. K.

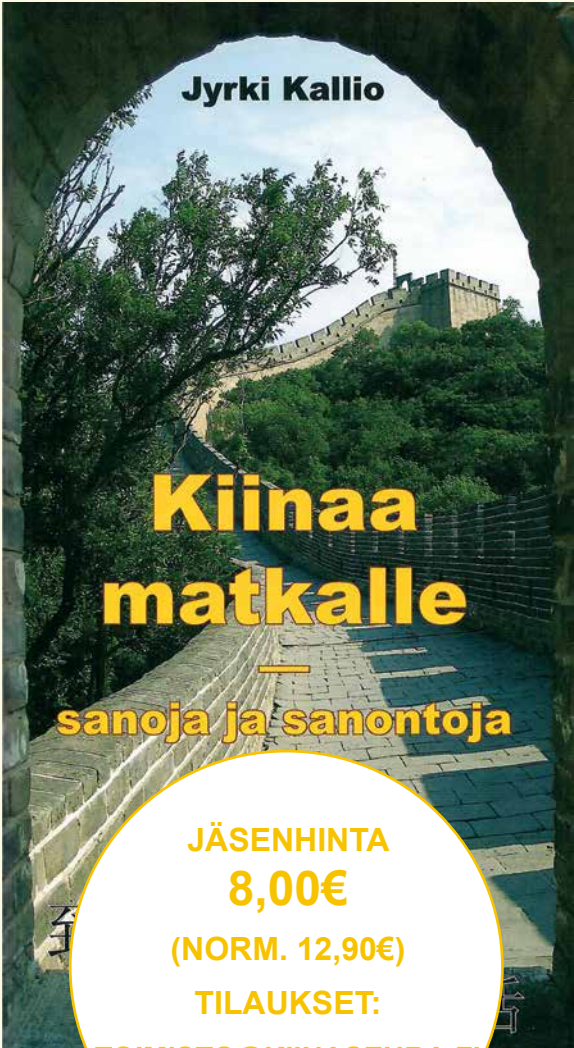
Lyhentänyt Jyrki Kallio

LIITY SUOMI-KIINA-SEURAN JÄSENEKSI

1. MENE OSOITTEESEEN:
<https://urly.fi/1pWU>
2. TÄYTÄ LOMAKE
3. PAINA LÄHETÄ

**SEURAN VUOSITTAINEN
JÄSENMAKSU ON
25,00€.**

JÄSENEÄ SAAT MM. KIINA
SANOIN JA KUVIN -LEHDEN
KOTIISI NELJÄ KERTAA
VUODESSA.

Jyrki Kallio

Kiinaa matkalle

sanoja ja sanontoja

JÄSENHINTA

8,00€

(NORM. 12,90€)

TILAUKSET:

TOIMISTO@KIINASEURA.FI

**TSEKKAA
MYÖS
SEURAN
KIRJADIVARI
VERKOSSA:
[kiinaseura.fi/
kirjadivari](http://kiinaseura.fi/kirjadivari)**